

ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСПІЛКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»
Навчально-науковий інститут денної освіти
Кафедра товарознавства, біотехнології, експертизи та митної справи

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Навчально-наукового
інституту денної освіти

А.С. Ткаченко
(ініціали, прізвище)

« 25 » 10 20 21 р.

ПРОГРАМА

атестаційного екзамену для здобувачів вищої освіти

ступеня вищої освіти _____ молодший бакалавр _____
(молодший бакалавр, бакалавр, магістр)

галузь знань 07 Управління та адміністрування
код назва галузі знань

спеціальність 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
код назва спеціальності

освітня програма «Товарознавство і торговельне підприємництво»

СХВАЛЕНО

Вченою радою

Навчально-наукового інституту

денної освіти

протокол № 1 від «25» жовтня 2021 р.

Полтава 2021

ПЕРЕДМОВА

Програму атестаційного екзамену розробили:

Доцент кафедри товарознавства, біотехнології, експертизи та митної справи,
к.с.г.н., доцент Бургу Юрій Георгійович

Завідувач кафедри товарознавства, біотехнології, експертизи та митної
справи, д.с.г.н., професор Бірта Габрієлла Олександрівна,

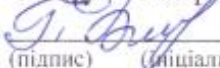
Завідувач кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності, к.е.н.,
професор Балабан Петро Юрійович

Доцент кафедри товарознавства, біотехнології, експертизи та митної справи,
к.т.н., доцент Горячова Олена Олександрівна

Програму атестаційного екзамену
обговорено та схвалено на засіданні
кафедри товарознавства,
біотехнології, експертизи та митної
справи

протокол № 2 від «11» жовтня 2021р.

Завідувач кафедри

 Г.О. Бірта

(підпис) (ініціали, прізвище)

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми

 О.О. Горячова

(підпис) (ініціали, прізвище)

ВСТУП

Атестаційний екзамен студентів початкового рівня (короткий цикл) вищої освіти зі спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність освітня програма «Товарознавство та торговельне підприємництво» передбачено навчальним планом, затвердженим Вченою Радою Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», освітньо-професійною програмою 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність освітня програма «Товарознавство та торговельне підприємництво», затвердженою Вченою Радою Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі» від 31.08.2020 р. протокол № 9.

Порядок організації та проведення атестації студентів регламентовано Положенням про атестацію здобувачів вищої освіти (ДПСА РІ-9-8.1-227-05-20).

Метою програми атестації є оцінювання програмних результатів навчання та рівня сформованості загальних і спеціальних (фахових) компетентностей молодшого бакалавра зі спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність відповідно до цілей і завдань вищої освіти та вимог до фахівців в галузі підприємництва торгівлі та біржової діяльності.

Програма атестації якості підготовки молодшого бакалавра встановлюють вимоги, які забезпечують:

- визначення рівня сформованості професійної компетентності як результатів навчання;
- уніфікацію змісту та форм атестації здобувачів вищої освіти;
- єдність процедур і методів діагностики.

Програма атестації якості вищої освіти мають забезпечити реалізацію підвищення якості вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Товарознавство і торговельне підприємництво» спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність та розширення академічної автономії вищого навчального закладу.

Атестаційний екзамен студентів спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність освітня програма «Товарознавство та торговельне підприємництво» освітнього рівня молодший бакалавр проводиться за екзаменаційними білетами, які містять завдання із комплексу навчальних дисциплін професійного спрямування, що виносяться на атестацію: Товарні аспекти якості продукції, Організація торгівлі, Сенсорний аналіз, Основи споживання товарів та здоров'я людини, Основи товарної політики.

За структурою екзаменаційний білет складається з двох частин: теоретичної та практичної. Теоретична частина варіанту екзаменаційного білета формується методом простої випадкової вибірки комп'ютерною програмою і включає 50 тестових завдань для кожного студента. Практична частина містить 3 ситуаційних завдання.

ВИМОГИ ДО АТЕСТАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Атестація здобувачів вищої освіти – це процес встановлення відповідності якості здобутої вищої освіти, рівня набутої професійної компетентності випускника вимогам за освітньо-професійною програмою «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» вищої освіти початкового рівня (короткого циклу) спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність.

Атестація здобувачів вищої освіти здійснюється за допомогою засобів контролю ступеня досягнення кінцевих цілей освітньо-професійної підготовки з дотриманням принципів формування і реалізації системи засобів діагностики якості знань.

Принципами формування і реалізації системи засобів діагностики якості знань молодших бакалаврів з підприємництва, торгівлі та біржової діяльності є: уніфікація, комплексність, взаємозамінність та взаємодоповненість, актуальність, інформативність, дієвість, індивідуальність, диференційованість, об'єктивність і відкритість, єдність вимог, предметність, інноваційність, валідність, варіативність.

Атестація осіб, які здобувають ступінь молодшого бакалавра у формі атестаційного екзамену здійснюється екзаменаційною комісією. Проведення атестації здобувачів вищої освіти та затвердження складу екзаменаційних комісій здійснюється відповідно до наказу ректора Університету.

До атестації допускаються здобувачі вищої освіти, які повністю виконали освітню програму на відповідному рівні вищої освіти та умови договору про навчання з Університетом.

На підставі рішення екзаменаційної комісії Університет присуджує особі, яка успішно виконала освітню програму «Товарознавство та торговельне підприємництво» за спеціальністю 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність ступінь молодшого бакалавра та присвоює кваліфікацію «молодший бакалавр товарознавства та торговельного підприємництва».

Здобувачу видається документ про вищу освіту за освітньою програмою, а також власні документи Університету за освітньою програмою, що не акредитована.

За відсутності студента на атестаційному екзамені він вважається таким, що не пройшов атестацію.

Студентові, чия відсутність на атестаційному випробуванні була зумовлена поважною причиною і підтверджена відповідними документами дозволяється скласти атестаційний екзамен в інший день, у термін роботи Екзаменаційної комісії.

Якщо відповідь здобувача вищої освіти на атестаційному екзамені не відповідає вимогам, комісія ухвалює рішення про те, що здобувач вищої освіти не пройшов атестацію, й у протоколі засідання екзаменаційної комісії йому проставляють оцінку «незадовільно».

Здобувач вищої освіти, який не склав атестаційний екзамен в терміни, визначені графіком освітнього процесу, відраховується як такий, що

повністю виконав вимоги навчального плану та графіка освітнього процесу, але не пройшов атестації та отримує академічну довідку, що містить інформацію про результати навчання. Така особа має право на повторне проходження атестації в наступний термін роботи Екзаменаційної комісії за спеціальністю 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність, але не пізніше трьох років після відрахування студента з Університету.

Повторне складання (перескладання) атестаційного екзамену зі спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність з метою підвищення оцінки не дозволяється. Повторна атестація здійснюється в повному обсязі відповідно до програми атестаційного екзамену студентів початкового рівня (короткий цикл) вищої освіти зі спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність освітня програма «Товарознавство та торговельне підприємництво».

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ЦИКЛУ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МОЛОДШОГО БАКАЛАВРА ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 076 ПІДПРИЄМНИЦТВО, ТОРГІВЛЯ ТА БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ ОП «ТОВАРОЗНАВСТВО ТА ТОРГОВЕЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО», ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА АТЕСТАЦІЮ

**НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА
«ОСНОВИ ТОВАРНОЇ ПОЛІТИКИ»**

Модуль 1 «Сутність товарної політики»

Тема 1. Сутність, зміст і завдання товарної політики підприємства

Значення та сутність товарної політики підприємства, складові товарної політики, рівні товарної політики. Формування товарної політики підприємства, фактори впливу на формування товарної політики, SNW-аналіз, PEST-аналіз, модель п'яти конкурентних сил Портера М. Товарна політика у міжнародній торгівлі.

Тема 2. Товари і послуги як об'єкт товарної політики

Поняття товару, рівні та класифікація товару. Особливості і характеристика послуги як товару. Сутність товарної номенклатури, її складові. Товарний асортимент, товарна одиниця, показники товарної номенклатури.

Модуль 2 «Управління якістю в товарній політиці підприємства»

Тема 3. Якість продукції та методи її оцінювання.

Якість продукції та її показники. «Жорсткі» та «м'які» параметри якості, нормативні та консументні параметри якості, рівень якості товару, постійність якості, дефект продукції, індекс дефектності, ланцюжок якості, петля якості. Управління якістю продукції, система тотального (комплексного) управління якістю «Total Quality Management» (TQM), стандарти ISO. Політика в області якості на підприємстві.

Тема 4. Конкурентоспроможність товару та її показники

Поняття конкурентоспроможності товару та її складові. Конкурентна перевага; головний (пріоритетний) конкурент на ринку; цінова конкурентна перевага; диференціація; показники конкурентоспроможності продукції. Ціна в системі ринкових характеристик товару. Вплив сервісу на конкурентоспроможність продукції підприємства. Методи оцінювання конкурентоспроможності товару. Рейтинг товару; відповідність споживчим перевагам; інтегральний показник конкурентоспроможності товару; ціна споживання; багатокутник конкурентоспроможності.

Тема 5. Життєвий цикл товару

Життєвий цикл товару та його види. Традиційний життєвий цикл товару, крива буму, крива захоплення, довготривале захоплення, сезонність або мода, крива поновлення або ностальгії, крива провалу, «гребінчаста» крива, збалансований товарний портфель підприємства. Маркетингові стратегії на різних етапах життєвого циклу товару. Етап впровадження, етап зростання, етап зрілості, етап спаду.

Тема 6. Товарні марки та упаковка

Товарна марка та її різновиди. Упаковка товару. Функції упаковки, внутрішня упаковка, зовнішня упаковка, транспортна упаковка, виробнича упаковка, торгова упаковка, планування упаковки. Маркування товару. Виробниче маркування, торгове маркування, екологічне маркування, знаки екологічного маркування, екологічна упаковка. Штрихове кодування.

НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА «ТОВАРНІ АСПЕКТИ ЯКОСТІ ПРОДУКЦІЇ»

Модуль 1. «Товарні аспекти якості харчової продукції»

Тема 1. Фактори формування якості продукції, основні процеси харчових виробництв.

Основні фактори формування якості харчової продукції. Значення сировини як чинника формування якості. Вплив різних видів сировини на споживні властивості харчових продуктів. Категорії якості готової продукції залежно від якості сировини. Роль технологічних процесів у формуванні товарних властивостей. Значення пакування, способів пакування, видів пакувальних матеріалів для формування якості продукції.

Класифікація основних процесів харчових виробництв. Їх загальна характеристика. Способи допоміжної обробки харчової сировини. Теплова обробка харчових продуктів. Способи основні та допоміжні. Характеристика вологих, сухих і комбінованих способів теплової обробки. Холодильна обробка харчових продуктів: способи, основні процеси, які формують якість. Вплив на харчову та біологічну цінність. Основні біохімічні способи переробки продовольчої сировини. Нетрадиційні методи обробки продуктів. Акустичні, іонізуючим випромінюванням. Радурізація та радапертизація харчових продуктів. Застосування ультрафіолетового випромінювання у виробництві харчових продуктів.

Тема 2. Товарні аспекти якості зерноборошняної продукції

Основні товарні аспекти якості зерноборошняної продукції. Вплив сировини на формування якості зерноборошняної продукції. Технології виробництва зерноборошняних товарів. Сучасні пакувальні матеріали та їх вплив на формування якості зерноборошняних товарів. Зміни, що відбуваються

в зерноборошняній продукції у процесі виготовлення. Поліпшення товарних характеристик зерноборошняної продукції.

Тема 3. Товарні аспекти якості продуктів переробки фруктів та овочів

Основні товарні аспекти якості продуктів переробки фруктів та овочів. Чинники, що формують якість. Вплив сировини на якість готової продукції. Технології виробництва. Зміни, що відбуваються в плодах та овочах у процесі їх переробки. Сучасні способи переробки плодоовочевої сировини. Основні процеси, що забезпечують формування якості готової продукції. Пакування плодоовочевих товарів, його вплив на якість продукції. Поліпшення товарних характеристик продуктів переробки фруктів та овочів.

Тема 4. Товарні аспекти якості кондитерських товарів

Основні товарні аспекти якості кондитерських товарів. Особливості сировини, що використовується для виробництва фруктово-ягідних, борошняних кондитерських товарів та шоколадних виробів. Технології виробництва як чинник формування якості. Основні технологічні операції під час виробництва різних видів кондитерських товарів. Процеси, що відбуваються під час виготовлення продукції, їх вплив на формування якості. Особливості пакування кондитерських товарів у сучасних умовах. Поліпшення товарних характеристик кондитерських товарів.

Тема 5. Товарні аспекти якості смакових товарів

Основні товарні аспекти якості смакових товарів. Сировина як чинник формування якості. Зміни, що відбуваються в сировині у процесі виробництва смакових товарів. Технології виробництва. Вплив основних технологічних операцій на формування якості смакових товарів. Процеси, що відбуваються під час виробництва смакових товарів і їх вплив на якість готової продукції. Пакування як чинник формування якості. Сучасні пакувальні матеріали, які використовуються для смакових товарів. Поліпшення товарних характеристик смакових товарів.

Тема 6. Товарні аспекти якості харчових жирів

Основні товарні аспекти якості харчових жирів. Особливості хімічного складу сировини для виготовлення жирової продукції. Технологічні операції, їх вплив на формування якості готових виробів. Процеси, що відбуваються під час виготовлення харчових жирів, їх вплив на якість та споживні властивості продукції. Особливості пакування жирових товарів. Сучасні види пакування, їх вплив на якість готової продукції. Поліпшення товарних характеристик харчових жирів.

Тема 7. Товарні аспекти якості молочної продукції

Основні товарні аспекти якості молочної продукції. Особливості хімічного складу сировини та їх вплив на якість готових виробів. Якість

сировини як чинник формування якості молочних товарів. Контроль і вимоги до якості сировини. Технологія виробництва як один з основ - них чинників забезпечення якості продукції. Основні технологічні операції, їх вплив на якість. Процеси, що відбуваються у процесі виробництва. Пакування молочних товарів, вплив на формування якості. Сучасні види пакування. Поліпшення товарних характеристик молочної продукції.

Тема 8. Товарні аспекти якості м'ясної та рибної продукції

Основні товарні аспекти якості м'ясної продукції. Особливості хімічного складу сировини для виготовлення м'ясної продукції. Технології операції, їх вплив на формування якості готових виробів. Процеси, що відбуваються під час виготовлення ковбасних виробів, м'ясних копченостей, консервів, їх вплив на якість та споживні властивості продукції. Особливості пакування м'ясних товарів. Сучасні види пакування, їх вплив на якість готових виробів. Поліпшення товарних характеристик м'ясної продукції.

Основні товарні аспекти якості рибної продукції. Особливості хімічного складу сировини та їх вплив на якість готової продукції. Якість сировини як чинник формування якості рибних товарів. Контроль і вимоги до якості сировини. Технологія виробництва як один з основних чинників якості продукції. Основні технологічні операції під час виробництва мороженої, охолодженої, солоної, копченої, в'яленої, сушеної риби, рибних консервів і пресервів, їх вплив на якість. Процеси, що відбулися під час виробництва готової продукції. Пакування рибної продукції, вплив на формування якості. Сучасні види пакування. Поліпшення товарних характеристик рибної продукції.

Модуль 2. «Товарні аспекти якості непродукційної продукції»

Тема 9. Види і засоби інформації про товар

Засобами товарної інформації є: маркування, технічні документи, нормативні документи, довідкова, навчальна і наукова література; реклама і пропаганда. Ідентифікуюча функція маркування є дуже важливою, оскільки забезпечує простеження за товарними партіями на усіх етапах товаропросування. Носіями виробничого маркування можуть бути етикетки, вкладні, ярлики, бирки, контрольні стрічки, штампи, клейма тощо. Етикетки наносяться друкарським або іншим способом на товар або упаковку. Крім того, вони можуть бути самостійними носіями інформації, що наклеюється або додається до товару.

Тема 10. Товарні аспекти якості товарів із пластичних мас

Споживні властивості виробів із пластичних мас. Характеристика асортименту посуду із пластмас. Споживні властивості виробів із пластмас формуються в процесі їх виробництва і декорування. Найпоширенішими засобами формування пластмасових виробів є: пресування, видування, лиття під тиском, екструзія, штампування, каландрування. Основні схеми

технологічного процесу: функціональна, структурна, кількісно-якісна, технологічна, операторна, ланцюга апаратів. Технологічні зв'язки між технологічними операціями: послідовні, паралельні, послідовно-паралельні, зворотні.

Принципи дії процесів обробки, виготовлення, зміни стану, властивостей, форми сировини, матеріалу або напівфабрикату, що покладені в основу різних технологій. Загальна схема технологічного процесу пакування продукції, характеристика окремих технологічних операцій. Якість товарів із пластмас визначається якістю проекту, виробничого виконання, повнотою і чіткістю маркування.

Тема 11. Товарні аспекти якості хімічних побутових товарів

Характеристика асортименту товарів побутової хімії за ознаками групування: засобів для прання і миття, догляду за житлом. Вимоги до якості, пакування та зберігання товарів побутової хімії. Загальна схема технологічного процесу пакування продукції, характеристика окремих технологічних операцій. Засоби по догляду за житлом, предметами домашнього побуту, садом і городом. Вимоги до якості засобів для прання та миття. Маркування, упакування і зберігання товарів побутової хімії. Технологія продажу, приймання по кількості і якості, техніка безпеки. Чинники, що формують якість. Вплив сировини на якість готової продукції. Технології виробництва.

Тема 12. Товарні аспекти якості силікатних товарів

Загальні відомості про побутові товари зі скла. Характеристика асортименту скляного посуду. Матеріали, які використовуються для скляного виробництва. Класифікація та показники споживних властивостей силікатних товарів і чинники їх формування. Технологія виробництва як один з основ - них чинників забезпечення якості продукції. Основні технологічні операції, їх вплив на якість. Процеси, що відбуваються у процесі виробництва

Тема 13. Товарні аспекти якості керамічних товарів

Загальні відомості про керамічні побутові товари, види кераміки. Споживні властивості керамічних побутових товарів. Характеристика асортименту керамічного посуду. Класифікація кераміки. Кераміки груба і тонка. Особливості виготовлення грубої кераміки. Тонка кераміка (фарфор, фаянс) як основний вид кераміки побутового призначення. Класифікація і показники споживних властивостей керамічних побутових товарів. Технологія виробництва як один з основ - них чинників забезпечення якості продукції. Основні технологічні операції, їх вплив на якість. Процеси, що відбуваються у процесі виробництва

Тема 14. Товарні аспекти якості металогосподарських товарів

Загальні відомості про металеві побутові товари. Характеристика асортименту металевих побутових товарів (металевого посуду, ножових товарів і столових приборів). Сучасний стан ринку металевого посуду. Чинники, що

формують споживні властивості металевого посуду, його класифікація.. Матеріали, з яких виготовляється посуд. Основні технологічні операції, їх вплив на якість. Процеси, що відбуваються у процесі виробництва. Формування споживних властивостей металевого посуду, вимоги, що пред'являються до якості металевого посуду.

Тема 15. Товарні аспекти якості парфумерно-косметичних товарів

Загальні відомості про парфумерно-косметичні товари та їх споживні властивості. Характеристика асортименту парфумерно-косметичних товарів. Споживні властивості парфумерно-косметичних товарів. Перспективи розвитку парфумерно-косметичної промисловості. Фактори, які формують якість парфумерних товарів. Вимоги до якості, транспортування та зберігання парфумерних товарів. Фактори, які впливають на якість косметичних товарів та технологія їх виробництва.

НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА «ОРГАНІЗАЦІЯ ТОРГІВЛІ»

Модуль 1. «Теоретичні основи курсу»

Тема 1. Підприємництво. Законодавче регулювання сфери торгівлі

Історія та основні етапи розвитку підприємницької діяльності. Зміст понять «підприємництво», «бізнес», «торговельне підприємництво». Підприємництво як вид господарської діяльності суб'єктів господарювання. Поняття суб'єкта господарювання. Зміст установчих документів. Порядок державної реєстрації суб'єктів господарювання. Законодавче регулювання підприємницької діяльності в Україні. Роль Господарського кодексу України в законодавчому регулюванні підприємництва. Господарська діяльність торговельних підприємств. Документальне оформлення взаємовідносин в торгівлі. Основні види договорів: договори постачання, контрактації, перевезення, продажу, - їх структура, особливості, відповідальність за невиконання договірних зобов'язань .

Тема 2. Теоретичні засади організації торгівлі

Теорія організації, основний зміст її категорій. «Система» як упорядкована сукупність взаємозв'язаних та взаємодіючих підсистем: поняття, зміст, основні ознаки. Загальна характеристика організаційної системи, організаційної моделі, організаційної побудови. Основні елементи та функції організаційної системи. Основні закони організації: самозбереження, синергії, розвитку, їх характеристика. Використання законів організації в торгівлі. Синергетика в організації торгівлі. Комерційний, операційний, інвестиційний, управлінський синергізми. Синергетичний ефект в діяльності сучасних підприємств торгівлі. Принципи організаційної побудови торговельних підприємств: ієрархічної впорядкованості, інтегрованості, оптимальності, адаптивності. Принципи організації торговельно-технологічних процесів: системності, раціональності,

безперервності, ритмічності, економічної сталості та ефективності.

Тема 3. Організаційні моделі в системі внутрішньої торгівлі

Загальна характеристика торгівлі як системи та сфери національної економіки. Місце торгівлі в економічній системі. Особливості сучасного етапу розвитку внутрішньої торгівлі. Концепція розвитку внутрішньої торгівлі в Україні. Торговельна система як сукупність складових елементів. Основний зміст законів розвитку торгівлі як системи. Характеристика основних елементів системи. Організаційні елементи: підприємства і організації в сфері торгівлі, товарно-матеріальні і трудові ресурси, грошові засоби. Суб'єкти торговельної діяльності: фізичні та юридичні особи.

Суб'єкти системи внутрішньої оптової торгівлі (оптові бази, товарні склади, склади-холодильники, оптово-роздрібні торговельні підприємства). Суб'єкти системи внутрішньої роздрібно торгівлі (магазини, дрібно-роздрібна торговельна мережа, аптеки, підприємства побутового обслуговування тощо). Суб'єкти системи комерційного посередництва (біржі, брокерські фірми, аукціони, дистриб'ютори, агентські фірми, лізингові фірми тощо). Організаційні моделі у сфері роздрібно торгівлі та оптової торгівлі.

Тема 4. Особливості організації торгівлі в умовах СОТ

Основні положення Генеральної угоди з тарифів та торгівлі. Основні принципи правового механізму ГАТТ. Генеральна угода з тарифів і торгівлі як кінцевий результат Уругвайського раунду. Світова організація торгівлі (СОТ), її роль і функції. Основний зміст та мета діяльності СОТ, її функції. Права і повноваження, організаційні засади діяльності конференції міністрів СОТ. Права і повноваження Генеральної ради СОТ, організаційні засади її діяльності. Функції та організація діяльності комітетів з основних галузей торгівлі.

Тема 5. Основи організації оптової торгівлі

Оптовий ринок як елемент товарного ринку. Оптовий ринок товарів і послуг як сукупність попиту, пропозиції та цін на матеріальні блага. Оптовий ринок як сукупність об'єктів і суб'єктів, єдність юридичних і фізичних осіб. Суб'єкти оптового ринку. Характеристика сучасного оптового ринку. Оптова торгівля споживчими товарами.

Суть і завдання оптової торгівлі. Оптова торгівля як форма організації господарських зв'язків між суб'єктами оптового ринку. Економічна сутність оптової торгівлі. Роль і значення оптової торгівлі. Основні види оптової торгівлі за КВЕД. Функції оптової торгівлі як посередника між сферою виробництва і роздрібною торгівлею. Фактори, що впливають на стан та організацію оптової торгівлі (виробничі, транспортні, торговельні). Структура оптової торгівлі (оптові підприємства, оптові організації, підприємці – оптові торговці). Матеріально-технічна база оптової торгівлі (центри, оптові ринки, мережі, торгові доми, брокерські контори, підприємці-комерсанти, бази, склади, об'єднання, фірми, контори).

Інфраструктура оптової торгівлі. Функціональне призначення основної та

загальноринкової групи елементів інфраструктури оптової торгівлі. Види оптових торгових підприємств, їхня класифікація. Організаційна структура оптового підприємства (комерційні, фінансово-економічні, юридичні та господарські служби).

Тема 6. Основи організації роздрібної торгівлі

Сутність і завдання роздрібної торгівлі. Роздрібний торговець – основний елемент роздрібної торгівлі. Поняття роздрібної торговельної мережі. Складові елементи роздрібної торговельної мережі. Соціально-економічне значення роздрібної торговельної мережі. Стаціонарна, посилюва, електронна, напівстаціонарна, пересувна торгова мережа. Особливості організації роздрібної торгівлі в містах і сільській місцевості. Основні тенденції розвитку торговельної мережі в Україні.

Модуль 2. «Організаційно-економічні аспекти функціонування торговельних підприємств»

Тема 7. Організація торгівлі на ринках

Торговля на ринках як особлива форма торговельно-сервісного обслуговування населення. Сутність торгівлі на ринках, її роль і значення. Характеристика ринкового господарства і його структурних елементів. Поняття ринкового господарства. Ринкове господарство як сукупність підприємств і філіалів ринків. Типи підприємств ринків. Класифікація підприємств ринків, їх організаційно-економічний статус. Організація системи послуг на ринках. Номенклатура послуг на ринках. Особливості організації роботи продовольчих, непродовольчих та змішаних ринків. Загальні вимоги до організації роботи підприємств ринків. Особливості організації роботи продовольчих ринків. Особливості організації роботи непродовольчих ринків. Ринки в системі споживчої кооперації. Перспективи трансформації ринків в торговельно-сервісні комплекси.

Тема 8. Організація товаропостачання, транспортно-експедиційних і тарних операцій

Значення та завдання товаропостачання роздрібної торговельної мережі. Фактори, що впливають на організацію товаропостачання. Основні принципи та вимоги до організації товаропостачання роздрібної торговельної мережі. Форми та методи товаропостачання. Логістика у процесі товаропостачання. Використання тари-обладнання в організації товаропостачання підприємств торгівлі. Управління товаропостачанням роздрібної торговельної мережі.

Роль транспорту у перевезенні товарів та його види. Нормативні документи, що регламентують діяльність основних видів транспорту в Україні. Організація перевезення вантажів залізничним та автомобільним транспортом. Особливості організації перевезення товарів іншими видами транспорту. Організація транспортно-експедиційного обслуговування підприємств торгівлі.

Поняття упаковки і тари, їх роль у процесі обігу товарів. Вимоги, що

висуваються до тари. Стандартизація, уніфікація та маркування тари. Організація обігу тари в торгівлі.

Тема 9. Основи формування асортименту товарів в оптовій та роздрібній торгівлі

Формування асортименту товарів як процес. Виробничий і торговий асортимент товарів. Особливості формування асортименту товарів в залежності від товарної спеціалізації підприємств торгівлі та розміру торговельних площ. Попит і кон'юнктура торгівлі в процесі формування асортименту товарів. Формування раціонального асортименту товарів у підприємствах оптової і роздрібною торгівлі. Вплив раціонального формування асортименту товарів на рентабельність підприємства. Використання методики ABC аналізу для формування раціонального асортименту товарів.

Тема 10. Ефективність торговельної діяльності

Основні джерела формування доходів торговельного підприємства. Доходи від основної діяльності, торговельні надбавки та реалізоване накладання як основа формування доходів торговельного підприємства. Фактори, які впливають на формування доходу підприємств. Резерви підвищення доходів торговельного підприємства.

Види і структура витрат торговельного підприємства. Прибуток як показник ефективності господарсько-фінансової діяльності торговельного підприємства. Основні види прибутку. Техніко-економічні показники оцінки ефективності діяльності торговельного підприємства. Економічна сталість як фактор ефективності діяльності підприємств торгівлі на регіональних ринках.

НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

«ОСНОВИ СПОЖИВАННЯ ТОВАРІВ ТА ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ»

Тема 1. Основи формування потреб і споживання товарів

Визначення поняття потреба, значення знань про потреби у здійсненні комерційних операцій. Класифікація потреб і сутність ієрархічної структури потреб. Властивості потреб, чинники формування потреб і передумови задоволення потреб. Поняття споживання, вивчення етапів споживання і технології споживачів за суттєвими ознаками, що визначають характер потреб. Поняття сегмент ринку, сегментація ринку і позиціонування товару на ринку.

Тема 2. Раціональні потреби населення в продовольчих товарах та ступінь їх задоволення

Аналіз моделі ситуації споживання, яка розробляється з урахуванням характеристики груп споживачів, середовища, умов та способів споживання виробів. Хімічний склад харчових продуктів, ознаки класифікації працездатного населення щодо споживання товарів. Раціональні норми споживання продовольчих і непродовольчих товарів з урахуванням нормативів і динаміки споживання.

Тема 3. Споживні властивості і споживна цінність товарів

Класифікація натуральних властивостей, їх характеристика та зв'язок з поживними властивостями. Ознаки класифікації поживних властивостей. Номенклатура функціональних, ергономічних, естетичних, властивостей, надійності і безпеки товарів в споживанні. Наявність прямої залежності надійності від функціональних властивостей і умов експлуатації товарів. Комплексні показники надійності з урахуванням одиничних.

Вплив надійності на збереження поживних властивостей товарів протягом встановленого терміну служби, її зміну внаслідок процесів, які відбуваються при зберіганні, споживанні і експлуатації. Номенклатура естетичних властивостей відповідно до комплексних і одиничних показників властивостей товару. Необхідність знань про естетичні властивості товарів для задоволення потреб людини. Характеристика видів небезпек відповідно до комплексних і одиничних показників властивостей товару, вплив діючих чинників на небезпеку непродовольчих товарів, існуючі можливі джерела небезпеки та методи їх усунення.

Тема 4. Вплив неорганічних та органічних речовин на формування поживних властивостей харчових продуктів

Вплив води на здатність товарів до зберігання, характеристика зв'язувальної води, вимоги до якості питної води, характеристика основних мікроелементів, характеристика основних мікроелементів, вплив токсичних речовин на якість продукції, розподіл жирів в залежності від засвоюваності, сутність гідролізу жиру, азотомісткі речовини, метод для визначення біологічної цінності білків харчових продуктів, вплив органічних кислот на процеси, що відбуваються в продуктах при зберіганні, ароматичні речовини, вітаміноподібні речовини, провітаміни, антивітаміни.

Тема 5. Дослідження властивостей товарів

Органолептичний метод визначення показників якості, як метод визначення показників якості товару на основі аналізу сприйняття органів чуттів людини. Лабораторний метод визначення показників якості, як метод визначення значень показників якості товару за допомогою спеціальної апаратури, реактивів, посуду та іншого допоміжного приладдя. Соціологічний метод визначення якості, як метод визначення якості товару на підставі збирання та аналізу думок його фактичних або потенційних споживачів.

Показники якості, що сприймаються за допомогою зору, показники якості, що визначаються за допомогою глибокого дотику, показники якості, що визначаються за допомогою органу нюху, показники якості, що визначаються у порожнині рота.

Тема 6. Класифікація кодування та асортимент товарів

Основні поняття класифікації і кодування об'єктів. Сутність методів класифікації та кодування. Класифікатори товарів, їх зміст, мета використання. Суть і область використання штрихового кодування. Особливості економіко-

статистичних класифікацій товарів і продукції. Аналіз структури асортименту товарів відповідно до структури потреб, основні показники асортименту та їх вплив на властивості асортименту. Поняття виробничий та торговельний, простий та складний, груповий та розгорнутий, раціональний та оптимальний асортименти.

Тема 7. Засоби пакування

Види тари та пакування, їхнє значення у формуванні товарних вантажів, елементи пакування товарів, пакувальні і перев'язувальні матеріали, переваги і недоліки жорсткої тари, переваги і недоліки напівжорсткої тари, переваги і недоліки м'якої тари, вплив пакування на попит товару, економічний аналіз пакування, пакування, як важливий носій інформації про товар, функції пакування.

Тема 8. Консервування харчових продуктів і сировини

Фізичні методи консервування, фізико-хімічні методи консервування, біохімічні методи консервування, хімічні методи консервування, комбіновані методи консервування. Зовнішні чинники, що впливають на процеси в товарах при товаропросуванні. Терміни і поняття: система і підсистема товаропросування, абсолютна і відносна вологість повітря, рівно вагова вологість товару, гігроскопічність, режим зберігання. Умови зберігання різних видів товару. Чинники середовища, що впливають на зміни споживних властивостей товарів при товаропросуванні, особливості різних видів процесів, які протікають під час зберігання товарів. класифікація і види природних втрат та їх вплив на зміну якості продовольчих товарів. Біохімічні процеси характерні для окремих груп товарів. Суть дихання і вплив цього процесу на масу і якість товару.

Тема 9. Види і засоби інформації про товар.

Класифікація товарної інформації, основні функції маркування. Коротка характеристика носіїв виробничого і торгового маркування. Класифікація інформаційних знаків і технічних документів. Характеристика рекламнодовідкової інформації. Зв'язок інформації з ефективністю споживання.

НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА «СЕНСОРНИЙ АНАЛІЗ»

Модуль 1. «Психофізіологічні основи сенсорного аналізу»

Тема 1. Сенсорний аналіз і його значення в оцінці якості товарів. Аналізаторна система людини, особливості відчуття та сприйняття вражень

Предмет і завдання сенсорного аналізу. Сенсорний аналіз і його значення для оцінки якості товарів. Характеристика основних показників сенсорного аналізу. Індивідуальні можливості суб'єкта в сенсорному аналізі. Значення сенсорної пам'яті.

Аналізаторна система людини і механізм сприйняття відчуттів. Класифікація відчуттів і їхня характеристика. Особливості відчуття і сприйняття вражень. Номенклатура сенсорних показників.

Тема 2. Зір і його значення в оцінці якості товарів

Будова органів зору та механізм сприйняття зорових відчуттів. Характеристика основних кольорів і їх властивостей.

Вплив різних чинників на зорову оцінку товарів. Удосконалення зорової оцінки товарів. Показники, що оцінюють за допомогою зору. Залежність між зовнішнім виглядом товару та зоровою оцінкою.

Тема 3. Запах і його значення в оцінці якості товарів

Аналізатор нюху і механізм сприйняття запаху. Роль запаху в оцінці якості продовольчих товарів. Класифікація запахів. Теорії сприйняття запахових вражень. Терміни, що використовуються для характеристики запахів.

Вплив зовнішніх умов на відчуття запаху. Пам'ять та індивідуальне сприйняття запахів. Особливості визначення запахів залежно від виду товару.

Тема 4. Смак і його значення в оцінці якості товарів

Будова смакового аналізатора людини. Теорії сприйняття смаку та механізм функціонування органу смаку. Класифікація та типологія смаків. Оптимальні умови для сприйняття смакових вражень.

Пороги смаку. Взаємний вплив смаків в сумішах і гармонія смаку. Комплексне відчуття смаковитості. Методи аналізу смаковитості. Вплив різних чинників на формування смаковитості.

Тема 5. Дотик, слух і їх участь у сенсорній оцінці товару

Поняття тактильної чутливості. Будова органів дотику. Класифікація відчуттів дотику. Показники якості товарів, що оцінюють за допомогою відчуття дотику. Значення відчуття дотику під час оцінки якості товарів.

Значення слухових відчуттів під час оцінки якості товарів. Слухова чутливість і її використання в сенсорному аналізі. Умови визначення слухової чутливості. Особливості формування навичок визначення якості за допомогою слуху.

Модуль 2. «Організація та проведення сенсорних досліджень»

Тема 6. Облаштування лабораторії сенсорного аналізу. Чинники, що впливають на точність органолептичної оцінки

Умови проведення сенсорного аналізу. Вимоги до лабораторії сенсорного аналізу. Характеристика та особливості лабораторного устаткування та посуду для проведення сенсорного аналізу. Загальні правила підготовки та подання проб для сенсорного аналізу.

Вимоги до дегустаторів. Вплив умов проведення дегустаційної оцінки на правильність результатів. Психологічні та технічні помилки, що впливають на об'єктивність сенсорної оцінки.

Тема 7. Методи органолептичного аналізу. Характеристика методів виявлення якісних відмінностей

Класифікація сенсорних методів. Обґрунтування методу сенсорного аналізу. Методи обробки результатів сенсорного аналізу.

Парний метод (метод парного порівняння). Методи трикутний і дуо-тріо. Метод подвійних стандартів (двох еталонів). Метод багатократних порівнянь. Метод два з п'яти.

Тема 8. Характеристика методів оцінки загальної та часткової якості

Поняття загальної та часткової якості. Методики, що використовуються в сенсорному аналізі. Взаємозв'язок результатів сенсорних і лабораторних оцінок якості. Переваги сенсорного аналізу при оцінці якості харчових продуктів.

Характеристика методів визначення загальної та часткової якості: метод порівняльної оцінки, метод послідовності, метод розведення, профільний метод, балова оцінка. Алгоритм вибору і впровадження балової оцінки для визначення якості споживчих товарів. Сутність і особливості застосування профільного методу в сенсорній оцінці.

Тема 9. Споживчі методи сенсорного аналізу. Основи дегустаційної оцінки

Характеристика методів споживчої оцінки: голосування, анкетний, парний, дослідження попиту, шкала бажаності.

Контроль якості продукції. Поняття дегустаційної оцінки продовольчих товарів. Характеристика ознак професійної підготовленості дегустатора. Організація і проведення дегустаційної оцінки. Статус дегустатора. Підходи до вибору складу дегустаційних комісій.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ З НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН, ЩО ВИНОСЯТЬСЯ НА АТЕСТАЦІЙНИЙ ЕКЗАМЕН

НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА «ОСНОВИ ТОВАРНОЇ ПОЛІТИКИ»

1. Значення та сутність товарної політики підприємства, складові товарної політики, рівні товарної політики.
2. Формування товарної політики підприємства, фактори впливу на формування товарної політики.
3. Товарна політика в міжнародній торгівлі.
4. Поняття товару, рівні та класифікація товару.
5. Особливості та характеристика послуги як товару.

6. Сутність товарної номенклатури, її складові.
7. Товарний асортимент, товарна одиниця, показники товарної номенклатури.
8. Якість продукції та її показники.
9. Управління якістю продукції, система TQM.
10. Політика у сфері якості на підприємстві.
11. Поняття конкурентоспроможності товару та її складові.
12. Конкурентна перевага, показники конкурентоспроможності продукції.
13. Ціна в системі ринкових характеристик товару.
14. Вплив сервісу на конкурентоспроможність продукції підприємства.
15. Методи оцінювання конкурентоспроможності товару.
16. Життєвий цикл товару та його види.
17. Традиційний життєвий цикл товару.
18. Збалансований товарний портфель підприємства.
19. Маркетингові стратегії на різних етапах життєвого циклу товару.
20. Товарна марка та її різновиди.
21. Упаковка товару. Функції упаковки.
22. Види упаковки, планування упаковки.
23. Маркування товару, його види.
24. Виробниче маркування, торгове маркування, екологічне маркування.
25. Штрихове кодування.

НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА «ТОВАРНІ АСПЕКТИ ЯКОСТІ ПРОДУКЦІЇ»

1. Основні фактори формування якості харчової продукції.
2. Значення сировини як чинника формування якості.
3. Вплив різних видів сировини на споживні властивості харчових продуктів.
4. Категорії якості готової продукції залежно від якості сировини.
5. Роль технологічних процесів у формуванні товарних властивостей.
6. Класифікація основних процесів харчових виробництв.
7. Способи допоміжної обробки харчової сировини.
8. Характеристика вологих, сухих і комбінованих способів теплової обробки.
9. Холодильна обробка харчових продуктів: способи, основні процеси, які формують якість.
10. Основні біохімічні способи переробки продовольчої сировини.
11. Нетрадиційні методи обробки продуктів.
12. Основні товарні аспекти якості зерноборошняної продукції.
13. Зміни, що відбуваються в зерноборошняній продукції у процесі виготовлення.
14. Основні товарні аспекти якості продуктів переробки фруктів та овочів.
15. Основні товарні аспекти якості кондитерських товарів.

16. Основні технологічні операції під час виробництва різних видів кондитерських товарів.
17. Поліпшення товарних характеристик кондитерських товарів.
18. Основні товарні аспекти якості смакових товарів.
19. Вплив основних технологічних операцій на формування якості смакових товарів.
20. Основні товарні аспекти якості харчових жирів.
21. Процеси, що відбуваються під час виготовлення харчових жирів, їх вплив на якість та споживні властивості продукції.
22. Основні товарні аспекти якості молочної продукції.
23. Технологія виробництва як один з основних чинників забезпечення якості молочної продукції.
24. Основні товарні аспекти якості м'ясної продукції.
25. Основні товарні аспекти якості рибної продукції.
26. Класифікація та характеристика асортименту товарів із пластмас.
27. Загальна характеристика товарів побутової хімії.
28. Клеї: класифікація та характеристика асортименту.
29. Синтетичні мийні засоби: класифікація та характеристика асортименту.
30. Лакофарбові та інші побутові товари: класифікація та характеристика асортименту.
31. Визначення силікатів. Класифікація силікатних товарів.
32. Види скла, його властивості.
33. Класифікація та асортимент скляних побутових товарів.
34. Види кераміки, її властивості.
35. Керамічні побутові товари: класифікація, асортимент.
36. Класифікація та асортимент металевого посуду.
37. Класифікація та асортимент столових приладь.
38. Класифікація та характеристика асортименту інструментальних товарів.
39. Класифікація та характеристика асортименту приладів для вікон та дверей.
40. Загальна класифікація електропобутових товарів.
41. Характеристика сучасного асортименту електропобутових виробів.
42. Характеристика матеріалів, які використовуються для виробництва побутових меблів, їх асортимент.
43. Класифікація та характеристика асортименту побутових меблів.
44. Особливості класифікації будівельних товарів.
45. Характеристика асортименту товарів будівельного призначення.
46. Текстильні товари: нитки, пряжа, текстильні полотна.
47. Матеріали для виготовлення одягу: класифікація, асортимент, властивості та обробка.
48. Класифікація та характеристика асортименту одягових товарів.
49. Матеріали для виготовлення взуття: класифікація, асортимент, властивості та оброблення.
50. Класифікація та характеристика асортименту взуттєвих товарів.

НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА «ОРГАНІЗАЦІЯ ТОРГІВЛІ»

1. Оптові посередники. Роль, значення і функції оптових посередників в розвитку сфери товарного обігу.
2. Фірмова торгівля та її основні напрями розвитку в Україні.
3. Місце та функції оптової торгівлі у сфері товарного обігу. Основні шляхи подальшого розвитку оптової торгівлі в Україні.
4. Організаційна побудова оптової торгівлі України.
5. Місце і функції роздрібною торгівлі у сфері товарного обігу. Основні шляхи подальшого розвитку роздрібною торгівлі в Україні.
6. Поняття соціальної структури торгівлі. Соціальна структура торгівлі України, напрями її трансформації.
7. Основні завдання та напрями розвитку роздрібною торгівлі на сучасному етапі.
8. Ринки в інфраструктурі внутрішньої торгівлі.
9. Оптові торговельні підприємства та їх класифікація.
10. Роль комерційної служби у пошуку товарних ресурсів, формуванні господарських зв'язків та укладанні договорів постачання.
11. Джерела надходження та організація закупівлі товарів.
12. Організація закупівель на товарних біржах, аукціонах, тендерах.
13. Організація закупівель товарів на ярмарках і виставках.
14. Роль і функції товарних складів. Класифікація товарних складів.
15. Зміст та принципи організації складського технологічного процесу.
16. Структура приміщень загальнотоварних та спеціальних складів.
17. Основні напрями організації праці на складах. Структура апарату та функції працівників складу.
18. Техніко-економічні показники роботи товарних складів.
19. Сутність та значення раціонального товаропостачання роздрібною торгівлі. Чинники, що впливають на організацію товаропостачання торговельних організацій.
20. Форми та методи товаропостачання роздрібною торговельною мережі та умови їх застосування.
21. Роль транспорту в торгівлі. Основні види транспорту, умови його найбільш ефективного використання.
22. Транспортно-експедиційне обслуговування підприємств торгівлі.
23. Організація перевезень вантажів автомобільним транспортом. Характеристика автотранспортних засобів.
24. Організація перевезень вантажів залізничним транспортом.
25. Організація перевезень вантажів повітряним, морським та річковим транспортом.
26. Роль тари та упаковки в розвитку торгівлі споживчими товарами та основні вимоги, які ставляться до неї.
27. Організація обігу тари.

- 28.Класифікація роздрібної торговельної мережі, її соціально-економічне значення.
- 29.Принципи територіального розміщення роздрібної торговельної мережі у містах.
- 30.Спеціалізація та типізація магазинів, їх значення.
- 31.Сучасні формати роздрібної торгівлі.
- 32.Ефективність використання роздрібної торговельної мережі.
- 33.Форми роздрібного продажу товарів.
- 34.Методи продажу товарів, їх класифікація та умови застосування.
- 35.Прогресивні методи роздрібного продажу товарів. Визначення ефективності застосування прогресивних методів продажу товарів у магазинах.
- 36.Організація продажу товарів і обслуговування покупців у магазинах самообслуговування.
- 37.Засоби активізації роздрібного продажу товарів.
- 38.Система послуг у роздрібній торгівлі.
- 39.Послуги, що надаються покупцям у магазинах.
- 40.Культура торгівлі і фактори, які її обумовлюють.
- 41.Критерії і показники рівня культури торговельного обслуговування.
- 42.Норми та правила торговельного обслуговування населення.
- 43.Права споживачів та форми їх захисту.
- 44.Психологічні аспекти торговельного обслуговування населення.
- 45.Особливості організації праці в роздрібній торгівлі. Основні категорії працівників магазину та їх класифікація.
- 46.Умови праці та режим роботи магазину. Обґрунтування вибору режиму роботи магазину.
- 47.Організація матеріальної відповідальності в магазині та її вплив на організацію праці.
- 48.Зміст основних документів, що регламентують торгівлю.
- 49.Види реклами та рекламних засобів. Використання елементів реклами в організації торговельної діяльності.
- 50.Ефективність реклами в роздрібній торгівлі та методи її визначення.

НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА «ОСНОВИ СПОЖИВАННЯ ТОВАРІВ ТА ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ»

1. Визначення поняття потреба, значення знань про потреби у здійсненні комерційних операцій.
2. Класифікація потреб і сутність ієрархічної структури потреб.
3. Властивості потреб, чинники формування потреб і передумови задоволення потреб.
4. Поняття споживання, вивчення етапів споживання і технології споживачів за суттєвими ознаками, що визначають характер потреб.

5. Аналіз моделі ситуації споживання, яка розробляється з урахуванням характеристики груп споживачів, середовища, умов та способів споживання виробів.
6. Хімічний склад харчових продуктів, ознаки класифікації працездатного населення щодо споживання товарів.
7. Раціональні норми споживання продовольчих і непродовольчих товарів з урахуванням нормативів і динаміки споживання.
8. Класифікація натуральних властивостей, їх характеристика та зв'язок з споживними властивостями.
9. Номенклатура функціональних, ергономічних, естетичних, властивостей, надійності і безпеки товарів в споживанні.
10. Вплив надійності на збереження споживних властивостей товарів.
11. Номенклатура естетичних властивостей відповідно до комплексних і одиничних показників властивостей товару.
12. Характеристика видів небезпек відповідно до комплексних і одиничних показників властивостей товару.
13. Вплив води на здатність товарів до зберігання, характеристика зв'язувальної води.
14. Лабораторний метод визначення показників якості, як метод визначення значень показників якості товару за допомогою спеціальної апаратури, реактивів, посуду та іншого допоміжного приладдя.
15. Соціологічний метод визначення якості, як метод визначення якості товару на підставі збирання та аналізу думок його фактичних або потенційних споживачів.
16. Класифікатори товарів, їх зміст, мета використання.
17. Фізичні методи консервування, фізико-хімічні методи консервування, біохімічні методи консервування, хімічні методи консервування, комбіновані методи консервування.
18. Зовнішні чинники, що впливають на процеси в товарах при товаропросуванні.
19. Терміни і поняття: система і підсистема товаропросування, абсолютна і відносна вологість повітря, рівно вагова вологість товару, гігроскопічність, режим зберігання.
20. Умови зберігання різних видів товару.
21. Чинники середовища, що впливають на зміни споживних властивостей товарів при товаропросуванні, особливості різних видів процесів, які протікають під час зберігання товарів.
22. Класифікація і види природних втрат та їх вплив на зміну якості продовольчих товарів.
23. Біохімічні процеси характерні для окремих груп товарів. Суть дихання і вплив цього процесу на масу і якість товару.
24. Коротка характеристика носіїв виробничого і торгового маркування.
25. Класифікація інформаційних знаків і технічних документів. Характеристика рекламнодовідкової інформації.

НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА «СЕНСОРНИЙ АНАЛІЗ»

1. Аналізатор нюху і механізм сприйняття запаху.
2. Аналізаторна система людини і механізм сприйняття відчуттів.
3. Будова органів дотику.
4. Будова органів зору та механізм сприйняття зорових відчуттів.
5. Будова смакового аналізатора людини.
6. Взаємозв'язок результатів сенсорних і лабораторних оцінок якості.
7. Вимоги до дегустаторів.
8. Вимоги до лабораторії сенсорного аналізу.
9. Вплив зовнішніх умов на відчуття запаху. Пам'ять та індивідуальне сприйняття запахів.
10. Вплив різних чинників на зорову оцінку товарів.
11. Вплив умов проведення дегустаційної оцінки на правильність результатів.
12. Загальні правила підготовки та подання проб для сенсорного аналізу.
13. Значення слухових відчуттів при оцінці якості товарів.
14. Класифікація відчуттів дотику.
15. Класифікація сенсорних методів.
16. Класифікація та типологія смаків.
17. Методики, що використовуються в сенсорному аналізі.
18. Номенклатура сенсорних показників.
19. Обґрунтування методу сенсорного аналізу. Методи обробки результатів сенсорного аналізу.
20. Організація і проведення дегустаційної оцінки. Підходи до вибору складу дегустаційних комісій.
21. Основні методи вивчення споживчої оцінки.
22. Особливості визначення запахів залежно від виду товару.
23. Особливості відчуття і сприйняття вражень.
24. Особливості застосування та розробки бальної шкали оцінки для продовольчих товарів.
25. Переваги сенсорного аналізу при оцінці якості харчових продуктів.
26. Сенсорний аналіз та його значення для оцінки якості товарів.
27. Системи балових оцінок якості харчових продуктів.
28. Сутність та особливості застосування профільного методу в сенсорній оцінці.
29. Типи балових шкал. Сутність поняття коефіцієнт вагомості та методи його визначення.
30. Умови проведення сенсорного аналізу.

ПЕРЕЛІК НОРМАТИВНИХ ДОКУМЕНТІВ, НА ЯКИХ БАЗУЄТЬСЯ ПРОГРАМА АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

«Програма атестаційного екзамену здобувачів вищої освіти. Освітньо-професійна програма «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» початкового рівня (короткого циклу) вищої освіти за спеціальністю 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність галузь знань 07 Управління та адміністрування» сформована на основі таких нормативних документів:

1. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.Ua/laws/show/2145-19>.
2. Національний класифікатор України: «Класифікатор професій» ДК 003: 2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dk003.com>.
3. Національний класифікатор України: «Класифікація видів економічної діяльності» ДК 009: 2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
4. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 01.06.2017 р. № 600 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 21.12.2017 р. № 1648), схвалені сектором вищої освіти Науково-методичної Ради Міністерства освіти і науки України (протокол від 29.03.2016 № 3).
5. Національний освітній глосарій: вища освіта [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ihed.org.ua/images/doc/04_2016_glossariy_Visha_osvita_2014_tempus-office.pdf.

ПЕРЕЛІК ДОВІДКОВИХ ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ, ОБЛАДНАННЯ ТОЩО, ЯКИМИ ДОЗВОЛЯЄТЬСЯ КОРИСТУВАТИСЬ У ХОДІ ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ ПІД ЧАС АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ:

1. ДСТУ 4394:2005 «Кава натуральна розчинна. Загальні технічні умови»
2. ДСТУ 3888-99 «Пиво. Загальні технічні умови».
3. ДСТУ 4436: 2005 «Ковбаси варені, сосиски, сардельки, хліби м'ясні. Загальні технічні умови»
4. ДСТУ 4443-2005 «Консерви із м'яса птиці та субпродуктів. Технічні умови»
5. ДСТУ 3781-98 «Печиво. Загальні технічні умови»
6. ДСТУ 4333:2004 «Мармелад. Загальні технічні умови»
7. ДСТУ 4497: 2005 «Мед натуральний. Технічні умови»
8. ДСТУ 4188:2003 «Халва. Загальні технічні умови»
9. ДСТУ 7035:2009 «Морква свіжа. Технічні умови»
10. ДСТУ 7037:2009 «Капуста білоголова свіжа. Технічні умови»
11. ДСТУ 4868:2007 «Риба заморожена. Технічні умови»
12. ДСТУ 1052:2005 «Гірчиця харчова. Загальні технічні вимоги»
13. ДСТУ 7174:2010 «Чай чорний байховий фасований. Технічні умови»
14. ДСТУ 3583:2015 «Сіль кухонна. Загальні технічні умови»

15. ДСТУ 7043:2009 «Вироби макаронні. Загальні технічні умови»
16. ДСТУ 3143-2013 «М'ясо птиці (тушки курей, качок, гусей, індиків, цесарок). Технічні умови».
17. ДСТУ 7698:2015 «Крупи вівсяні. Технічні вимоги»
18. ДСТУ 5028:2008 «Яйця курячі харчові. Технічні умови»
19. ДСТУ 7697:2015 «Крупи гречані. Технічні умови»
20. ДСТУ 4399:2005 «Масло вершкове. Технічні умови»
21. ДСТУ 4465:2005 «Маргарин. Загальні технічні умови»
22. ДСТУ 6003:2008 «Сири тверді. Загальні технічні умови»
23. ДСТУ 4487:2005 «Майонези. Загальні технічні умови»
24. ДСТУ 7165:2010 «Горошок зелений консервований. Технічні умови»
25. ДСТУ 4700:2006 «Коньяки України. Технічні умови»
26. ДСТУ 4427-2005 «Ковбаси сирокочені та сиров'ялені. Загальні технічні умови»
27. ДСТУ 4417:2005 «Кефір. Технічні умови»
28. ДСТУ 4273:2003 «Молоко та вершки сухі. Загальні технічні умови»
29. ДСТУ 4492-2005 «Олія соняшникова. Технічні умови»
30. ДСТУ 4634:2006 «Концентрати харчові. Сніданки сухі. Пластівці круп'яні. Загальні технічні умови»
31. ГОСТ 30407-96 «Посуда и декоративные изделия из стекла. Общие технические условия»
32. ДСТУ Б В.2.7-160:2008. СТУ Б В.2.7-160:2008 «Строительные материалы. Линолеум поливинилхлоридный на тканевой подоснове. Технические условия»
33. ДСТУ 2972:2010 «Засоби мийні синтетичні порошкоподібні. Загальні технічні вимоги та методи випробовування»
34. ДСТУ 3119-95 «Білизна постільна. Загальні технічні умови»
35. ДСТУ 3276-95 «Посуд сталевий емальований. Загальні технічні умови»
36. ДСТУ ГОСТ 29298:2008 «Тканини бавовняні і змішані для одягу. Загальні технічні умови»
37. ДСТУ 4292:2004 «Тканини чистововняні, вовняні та напіввовнянію Оцінювання якості»

**ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ДЖЕРЕЛ,
РЕКОМЕНДОВАНИЙ ЗДОБУВАЧЕВІ ВИЩОЇ ОСВІТИ ДЛЯ
ПІДГОТОВКИ ДО АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ**

Основна:

1. Городянський О.В. Методи переробки та зберігання продуктів рослинництва: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 511 с.
2. Завгородня В.М. Товарознавство пакувальних матеріалів. / В.М. Завгородня, І.В. Сирохман / Навчальний посібник. – Львів: Видавництво Львівської комерційної академії, 2004. – 200 с.
3. Молоко та молочні продукти. Нормативні документи: Довідник у 2 т. /За ред. В. Л. Іванова/ – Львів: НІЦ “Леонорм”, 2000. – Т.2. –344 с.
4. Продовольчі товари (лабораторний практикум): Навч. посіб. / Н.В. Притульська, Г.Б. Рудавська, В.А. Колтунов та ін. – К.: Київ. Нац. торг.- екон. ун-т, 2007. – 505 с. – (Сер. «Товарознавство»).
5. Зрезарцев М. П. Товарознавство непродовольчих товарів: навч.посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / М. П. Зрезарцев, В. М. Зрезарцев, В. П. Параніч — К.: Центр учбової літератури, 2009. — 328 с.
6. Кушнір М.К., Тихонова Н.П. Товарознавство непродовольчих товарів. Товарознавство взуттєвих товарів. – К.: НМЦ —УкоопосвітаII, 2001. – 265 с.
7. Товарознавство господарських товарів / Н.К. Кисляк, Т.М. Коломієць, В.М. Кравченко, С.О. Сіренко. – К. : Книга, 2004. – 448 с.
8. Товарознавство непродовольчих товарів. Частина 1 / Л.Г. Войнаш, І.О. Дудла, Д.І Козьмич, Н.В. Павловська, М.В. Приходько. – Київ, 2004. – 430 с.
9. Організація торгівлі. Довідник працівника продовольчого магазину: навч.посіб. / [І.В.Юрко, П.Ю.Балабан, О.О.Горячова та ін.] за заг.ред.І.В.Юрка. – Харків, 2015. – 304 с.
10. Організація торгівлі: підручник /[Апопій В.В., Міщук І.П., Рнебіцький В.М. та ін.]; за ред.. В.В. Апопія 2-0ге видання перероб. та допов.. – К.: Центр учб. Літер ,2014.–632 с. 4.Основні правила торгівлі продовольчими та непродовольчими товарами : зб. норм. док. з питань торгівлі. - К. : Атіка, 2013. - 512 с.
11. Копич І.М. Внутрішня торгівля України: проблеми і перспективи розвитку : монографія / І.М. Копич, О.О. Нестуля та ін. ; за ред. В.В. Апопія, П.Ю. Балабана. – Львів : Новий Світ – 2014. – 565 с.
12. Галай С.О. Організація торгівлі : підручник / С.О. Галай, Г.К. Крихтенко. – Х. : Кліо-прес, 2014. – 374 с.
13. Жук В. А. Сенсорний аналіз: Навчальний посібник / В .А. Жук. – Полтава: РРВ ПУСКУ, 2008. – 214 с.
14. Кантере В .М., Матисон В. А., Фоменко М. А. Сенсорный анализ продуктов питания / В. М. Кантере, В. А. Матисон, М.А. Фоменко. – Москва: РАСХН, 2003. – 382 с.
15. Малигіна В. Д., Титаренко Л. Д. Основи сенсорного аналізу: Навчальний посібник / В. Д. Малигіна, Л. Д. Титаренко. – Донецьк: ДонДУЕТ, 2004. – 241 с.

16. Родина Т.Г. Сенсорный анализ продовольственных товаров: Учебное пособие / Т.Г. Родина – Москва: Академия, 2006. – 483 с.

17. Сидоренко О. В., Мандрика В. І. Сенсорний аналіз: опорний конспект лекцій / О. В. Сидоренко, В. І Мандрика. – Київ: КНТЕУ, 2011. – 86 с.

18. Деликатная, И. О. Безопасность товаров (продовольственных) [Текст]: учеб. пособие / И. О. Деликатная, И. Ю. Ухарцева. – Минск: Вышэйш. шк., 2012. – 252 с.

19. Довідник товарознавця. Продовольчі товари [Текст]: навч. посібник / за ред. С. В. Князь. – Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2016. – 340 с.

20. Колтунов, В. А. Технологія зберігання продовольчих товарів [Текст]: навч. посібник / В. А. Колтунов, Є. В. Белінська. – Київ: Центр учб. л-ри, 2014. – 138 с.

21. Николаева, М. А. Товарная информация [Текст]: учебник / М. А. Николаева, Л. В. Карташова. – Москва: Норма : ИНФРА-М, 2016. – 256 с.

22. Полікарпов, І.С. Товарна інформація [Текст]: підручник / І.С. Полікарпов, О. В. Шумський. – Київ : Центр навч. лри, 2013. – 616 с

23. Пугачевський, Г. Ф. Теоретичне товарознавство [Текст] / Г. Ф. Пугачевський. – [б. м.]: [б. в.], 2016. – 128 с.

24. Пономарьов П.Х., Сирохман І.В. Безпека харчових продуктів та продовольчої сировини. Навч. посібник. - К.: Лібра, 1999. - 272 с.

25. Пасічник В. Г. Конкурентоспроможність фірми : навч. посіб. / В. Г. Пасічник, О. В. Акіліна. – Київ : Центр навч. л-ри, 2005. – 112 с.

Інформаційні ресурси Інтернету:

26. Товарна інноваційна політика [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://pidruchniki.com/1232101250418/marketing/tovarna_innovatsiyna_politika

27. Товарна політика підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://pidruchniki.com/1590071650423/marketing/sutnist_tovarnoyi_politiki

28. Управління товарним асортиментом [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://pidruchniki.com/1173101850424/marketing/upravlinnya_tovarnim_asortimentom

29. Управління якістю : метод. рек. до практ. занять з навч. дисц. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://lib.htei.org.ua/sites/default/files/83/2018/upravlinnya_yakistyuu.pdf

30. Про впровадження штрихового кодування товарів [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України від 29.05.96 р. № 574 / Законодавство України. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/574-96-%D0%BF>